

RAADGEVEND BUREAU VOOR DE KUNSTEN

START WERKOPNAME

Plan van aanpak om te komen tot
een beeldstudio in Hal 4

Marga Stegeman
Chris de Jong

Maart 1990

START WERKOPNAME

Plan van aanpak om te komen tot
een beeldstudio in Hal 4

Marga Stegeman
Chris de Jong

Maart 1990

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies	1
Inleiding en vraagstelling	3
1. Verkenning van de omgeving	5
1.1.1 De Audio-visuele markt in Nederland	5
1.1.2 De Audio-visuele markt in Rotterdam	6
1.2.1 De vraag naar beeldstudio's	6
1.2.2 De vraag naar een beeldstudio in Rotterdam	7
1.3 Gebruik van de studio	8
1.4 Eisen aan de studio	8
1.5 Samenvatting	11
2. Verbetering van de infrastructuur van het pand	13
3. Organisatiestructuur en exploitatie-overzicht	15
3.1 De organisatiestructuur	15
3.2 Exploitatie-overzicht	15
4. De werkgelegenheidsaspecten	19
5. De houding van de Rotterdamse kunstsector	21
6. Marketing beleid	22
7. Interim-maatregelen en stappenplan	25
Noten	26
Bijlagen	

Samenvatting en conclusies

Vanuit de vraagstelling om de mogelijkheden te onderzoeken voor vestiging van een beeldstudio in Hal 4, om daarmee de AV-industrie in Rotterdam een impuls te geven en een gevarieerde werkgelegenheid te scheppen, kunnen we het volgende constateren.

De AV-markt zal in de komende 5 jaar fors groeien. De groei in Rotterdam zal naar alle waarschijnlijkheid met 30 mln. groeien, wat een extra werkgelegenheid schept van 200 vaste en 1000 free-lance banen. Bovendien genereert de groei in de AV-sector werkgelegenheid in aanverwante sectoren. De haalbaarheid van een beeldstudio hangt van een aantal factoren af. Achtereenvolgens zullen het aanbod, de vraag, de infrastructuur van het pand, de mogelijke omzet plus werkgelegenheidsaspecten, en tenslotte de omgevingsfactoren aan de orde komen.

AANBOD

Er is voldoende aanbod aan beeldstudio's op landelijk niveau. Het gaat dan om geluidsarme studio's. De meeste daarvan bevinden zich in Amsterdam, Hilversum en Utrecht. In Rotterdam is er nauwelijks aanbod van beeldstudio's. Er is echter onvoldoende aanbod van geluidsdichte studio's, die vooral worden gebruikt bij filmproducties waarbij het geluid synchroon wordt opgenomen. De benaderde producenten spraken zonder uitzondering hun voorkeur uit voor een geluidsdichte studio.

VRAAG

Samenhangend met de groeiende vraag naar AV-producten zal de vraag naar beeldstudio's eveneens toenemen. Er is voldoende vraag naar een beeldstudio in Rotterdam mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Allereerst moet de studio een goede geluids-isolatie hebben. Bovendien mag de studio niet te duur zijn, anders wordt de potentiële vraag van Amsterdamse en Hilversumse producenten misgelopen. De studio is bij voorkeur zo kaal mogelijk en heeft voldoende ruimte voor een kantine, een produktieruimte, kleedkamers en decorbouw.

De hoofddoelgroep waar een studio zich op zou moeten richten is de groep producenten die zelf hun apparatuur meenemen, en zo mogelijk voor een langere periode afspraken maken over studio gebruik. Dit kan worden bereikt door gericht relaties aan te knopen met een aantal producenten en deze contacten telefonisch te onderhouden. Op basis van de interviews is een potentiële bezettingsgraad van 80 % niet onrealistisch om na streven.

INFRASTRUCTUUR

De belangrijkste verbeteringen van de infrastructuur van het pand zijn: geluidsisolatie van buiten naar binnen, de bouw van kantine, een produktieruimte, een kleedkamer en eventueel een deocrruimte. Daarnaast moet de catering verbeterd worden, die kan worden verpacht. Er dient te allen tijde een technisch beheerder aanwezig te zijn, die als aanspreekpunt fungeert voor

de gebruiker en de filmcrew de weg kan wijzen bij technische problemen.

OMZET EN WERKGELEGENHEID

Op basis van het verwachte bezettingspercentage, kan een omzet worden gehaald van iets boven de 350.000 per jaar.

In het rekenmodel wordt uitgegaan van 1 miljoen subsidie, waardoor financiële ruimte ontstaat voor meerdere part-timers, die flexibel ingezet kunnen worden voor beheer, acquisitie en administratie.

Behalve het personeel dat in de studio zal werken, wordt een arbeidsplaats gecreëerd voor de catering-service, en worden door de verbouwing van het pand incidenteel 10 mensjaren arbeid geschapen. Indirecte werkgelegenheidseffecten lopen uiteen van 4 tot 10 free-lance banen.

OMGEVINGSFACTOREN

De houding van de kunstsector ten aanzien van de vestiging van een beeldstudio in Rotterdam is positief. In de afgelopen jaren zijn er een aantal aanzetten gegeven tot verbetering van het film-produktieklimaat in de stad; een beeldstudio in Hal 4 zou kunnen bijdragen aan verbetering van de infrastructuur. Het is van belang dat goede informele contacten in de Rotterdamse kunstsector worden opgebouwd.

Concluderend kunnen we zeggen, dat mits de infrastructuur van het pand wordt verbeterd, en de investeringen daarvoor niet meer bedragen dan 2 miljoen gulden, waarvan 1 miljoen uit werkgelegenheids subsidies, een beeldstudio in Rotterdam een kans van slagen heeft. De boekingen zullen op elkaar afgestemd moeten worden om een hoge bezettingsgraad te verwezenlijken. De effecten op de werkgelegenheid hangen af van het verkrijgen van subsidie. Het is aan te bevelen een aantal vaste producenten als gebruikers te benaderen. In verband met het ontbreken van gegevens over de precieze hoogte van de investeringen, is het gepresenteerde exploitatie-overzicht een rekenmodel.

Inleiding en vraagstelling

Voor u ligt het verslag van het in opdracht van Stichting Hal 4 door STOA uitgevoerde onderzoek met betrekking tot de mogelijkheden een beeldstudio in Hal 4 te vestigen. Dit plan van aanpak is de concretisering van de algemene doelstelling om de AV-industrie in Rotterdam een impuls te geven en daarmee een gevarieerde werkgelegenheid te scheppen.

Hal 4 is een oude bedrijfshal, welke gedurende de afgelopen tien jaar werd gebruikt voor culturele activiteiten. De hal werd onder andere gebruikt voor theaterproducties en popconcerten, en deed dienst als filmstudio en repetitieruimte voor toneelgroepen. De ambities van stichting van Hal 4 om uiteindelijk naar een facilitair centrum voor AV-productie uit te groeien dateren al van een paar jaar geleden, maar zijn mede door ontwikkelingen in de AV-sector in een stroomversnelling geraakt.

Gegeven de activiteiten die in de afgelopen tien jaar in Hal 4 plaatshadden en nog steeds doorgaan, is het niet ondenkbaar de beoogde beeldstudio activiteiten met een theaterfunctie te combineren. Gezien de vraagstelling die ons werd voorgelegd, zijn we echter niet nader ingegaan op de mogelijkheden van een combinatie van deze twee functies. Indien een dergelijke combinatie gewenst is, zullen de consequenties daarvan nader bekeken moeten worden. Dit plan behelst dus alleen het onderzoek dat in de AV-sector werd gedaan omtrent de mogelijkheid van vestiging van een beeldstudio.

Op grond van een onderzoek dat door FAKTOR recentelijk werd gedaan valt te verwachten dat onder alle omstandigheden de vraag naar AV-producten in Nederland in de komende periode zal toenemen. Teneinde ervoor te zorgen dat een deel van dat werk ook in Rotterdam terecht komt dient daarvoor de infrastructuur ontwikkeld te worden. Hal 4 zou in die infrastructuur een belangrijke plaats kunnen innemen, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Die voorwaarden zijn onder andere een verkenning van de potentiële vraag en aanpassingen aan het pand. Daarnaast zal worden bekeken welke consequenties vestiging van een beeldstudio in Hal 4 heeft met betrekking tot de werkgelegenheid in de audio-visuele en aanverwante branches.

Bronnen:

Het onderzoek is gebaseerd op eerder onderzoek, zoals het rapport van FAKTOR (organisatie- en bedrijfsadviseurs), artikelen in AV-tijdschriften, schriftelijke en telefonische informatie van AV-bedrijven en gesprekken met producenten in en buiten Rotterdam.

Opzet rapportage:

In het onderzoek worden een zevental aandachtspunten behandeld, die per hoofdstuk worden gepresenteerd.

Hoofdstuk 1 behandelt de vraag hoe groot de potentiële (landelijke) vraag is en hoe die zich in de nabije toekomst verder zal gaan ontwikkelen. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- Het aanbod in de AV-markt in Nederland en Rotterdam
- De vraag naar beeldstudio's
- Het potentiële vraag naar een beeldstudio in Rotterdam
- De eisen waar een beeldstudio aan moet voldoen

In hoofdstuk 2 wordt verder ingegaan op de verbeteringen en aanpassingen van het pand om als beeldstudio te kunnen worden gebruikt.

Hoofdstuk 3 gaat nader in op de huidige organisatiestructuur en hoe die er uit zou kunnen gaan zien. Er wordt een scenario aangegeven op basis waarvan exploitatie van een beeldstudio mogelijk is, en de consequenties ervan voor bestuur en personeel.

In hoofdstuk 4 wordt nagegaan of het beeldstudio gebruik vanuit werkgelegenheids oogpunt interessant is voor Rotterdam.

Hoofdstuk 5 analyseert de houding van de kunstsector in Rotterdam ten aanzien van toekomstig beeldstudio gebruik in het algemeen.

In hoofdstuk 6 worden suggesties gegeven omtrent een te voeren marketing beleid.

Hoofdstuk 7 bevat aanbevelingen omtrent te nemen interim-maatregelen en een stappenplan

1. Verkenning van de omgeving

In dit hoofdstuk zal in het kort een samenvatting worden gegeven van de belangrijkste conclusies die in het rapport van FAKTOR zijn beschreven omtrent het aanbod, de omzet en potentiële vraag in de AV-branche.

Vervolgens worden de producenten zelf aan het woord gelaten over de eisen die aan een studio gesteld worden en de potentiële vraag naar een beeldstudio in Rotterdam.

Aan het eind van het hoofdstuk zal een samenvatting worden gegeven op basis van de gepresenteerde gegevens en wordt de mogelijkheid geanalyseerd omtrent de vestiging van een beeldstudio in Rotterdam.

1.1.1 De Audio-visuele markt in Nederland

De totale Nederlandse audio-visuele markt bedraagt naar schatting FL 1200 mln. Ze valt uiteen in een omroepmarkt en een vrije markt. Het omzetvolume in de omroepmarkt bedraagt ca FL 900 mln., in de vrije markt ca. FL 310 mln.¹

Er zijn circa 250 productiebedrijven en circa 125 facilitaire bedrijven in Nederland op een totaal van 2100 AV-bedrijven.²

Het aantal AV-bedrijven groeit met 10 tot 20 % per jaar.

Aangenomen wordt dat de marktvraag gelijke tred houdt.³ Het grootste deel van de groei zit in het segment bedrijfs communicatie -externe voorlichting, bedrijfs- en produkt-presentaties, videojaar-verslagen en met name opleidings- en trainingsprogramma's. De groei in dit segment wordt geschat op 15 tot 20 % per jaar. Video mag zich verheugen in toenemende populariteit en heeft inmiddels de helft van de markt veroverd.

De omvang van de omroepmarkt stabiliseert zich de komende jaren. De ontwikkeling is moeilijk te voorspellen door de invloed van de politieke besluitvorming. De markt voor commerciële tv is in beweging. Als commerciële tv toegestaan wordt betekent dit een impuls voor de AV-branche.⁴

De lokale omroep heeft tot nu toe een marginaal bestaan geleden als gevolg van ontbrekende structurele middelen. Indien mogelijkheden voor reclame-uitingen worden gecreëerd, geeft dit een impuls aan de AV-branche. FAKTOR verwacht dat dit binnen 1 à 2 jaar geschiedt. Het potentiële omzet volume wordt geschat op 300 - 400 mln.⁵

Het totaal aantal AV-bedrijven in Nederland ligt op 2100. Concentraties vindt men in Amsterdam en de provincie Utrecht (Utrecht en Hilversum). Dit betreft zowel de producenten als de studio's. Amsterdam herbergt 728 AV-bedrijven, Hilversum 320, de stad Utrecht 167. Zuid-Holland heeft 271 bedrijven waarvan 116 in Den Haag en 94 in Rotterdam. De grotere bedrijven (meer dan 5 werknemers) zijn vooral gevestigd in Amsterdam en Hilversum. Rotterdam heeft 4 bedrijven met 5 tot 9 werknemers. Volgens FAKTOR oefent Rotterdam geen bijzondere aantrekkingskracht uit op de AV-sektor.⁶

1.1.2 De Audio-visuele markt in Rotterdam

De geschatte omzet van de AV-bedrijven in Rotterdam bedraagt ca. FL 100 tot 150 mln. Zij neemt derhalve bijna 10% van de totale markt in. Rekening houdend met aangepaste mediawetgeving en de effecten op Rotterdam wordt de groei geschat op ca 30 mln.⁷

Om een indruk te krijgen uit welke bedrijven die markt bestaat, kunnen we de Gouden Gids er op naslaan. Hieruit kan het volgende staatje worden opgemaakt.

AV-studio's en -produkties	: 27
Videofaciliteiten en produkties	: 19
Filmstudio's en -produktie	: 6
Video-apparatuur	: 24
Filmapparatuur	: 5
Audiovisuele advies buro's	: 3
Geluidsopnamestudio's	: 10

Bij deze opsomming moet worden aangetekend dat een aantal bedrijven in meerdere rubrieken voorkomen, waardoor overlappingen ontstaan. Dit komt onder andere door een onduidelijke scheiding van produktie en facilitair bedrijf. Veel producenten hebben eigen opname-apparatuur die ze verhuren, waardoor ze ook in de rubriek facilitair bedrijf worden geplaatst. Anderzijds bieden sommige facilitaire bedrijven behalve apparatuur ook diensten aan in de vorm van productie en technisch advies. De categorieën 'AV-studio's en -produkties' en 'Filmstudio's en produktie' geven een vertekend beeld van de situatie op het gebied van beeldstudio's in Rotterdam. Uit het onderzoek blijkt dat de meeste bedrijven in deze categorieën niet over een beeldstudio beschikken, maar zich voornamelijk met (post-) produktie en/of geluid bezighouden. Bovendien worden een aantal beeldstudio's die wel als zodanig kunnen worden aangemerkt niet in het overzicht opgenomen. Ik denk dan aan het AVC van de Erasmus Universiteit, Omroep Rotterdam met een eigen broadcast studio en de Foto- en Videoschool van de SKVR. De videofaciliteiten-bedrijven doen voornamelijk in verhuur en verkoop van opname- en montage-apparatuur, kopiëren en omzetten van banden in andere systemen. Samenvattend kunnen we zeggen dat er op het gebied van studio's weinig aanbod in Rotterdam is.

1.2.1 De vraag naar beeldstudio's

Zoals uit het FAKTOR-rapport blijkt zal de vraag naar av-produkten in de komende vijf jaar 10-20 % stijgen. Het is te verwachten dat studiogebruik evenredig zal toenemen. Uit de interviews bleek dat er in Nederland geen gebrek is aan beeldstudio's. De meeste daarvan liggen in Amsterdam en Hilversum en zijn over het algemeen geluidsarm. Wel is er een tekort aan geluidsdichte studio's. De prijzen voor zo'n studio lopen uiteen van FL 1000,- per dag voor een kleine studio, tot FL 30.000 per dag voor een grote, volledig geoutillerde studio

van het NOB (zie bijlage 2). Enkele filmproducenten zijn overgegaan tot het bouwen van hun eigen filmstudio. Indien een beeldstudio in Rotterdam volledig geluidsdicht wordt gemaakt, kan deze een belangrijke concurrent worden voor de studio's in Amsterdam, Hilversum en Utrecht. Wanneer dit niet het geval is, zijn de kansen van slagen voor het vestigen van een AV-bedrijf in Rotterdam aanzienlijk kleiner.

1.2.2 De vraag naar een beeldstudio in Rotterdam

De vraag naar een filmstudio in Rotterdam is voorgelegd aan een aantal producenten. Van de 250 produktiebedrijven zijn 18 producenten benaderd voor een interview omtrent hun eisen aan een studio en een eventueel gebruik van een studio in Rotterdam. Daarbij werd zowel gelet op een geografische spreiding - producenten zowel in als buiten de regio Rotterdam-, als op verscheidenheid in produkten. Er werd onderscheid gemaakt in:

- producenten van (speel-)films, tv-drama's en documentaires op film (16 en 35 mm),
- producenten van tv programma's en opdrachtfilms (voor overheid en bedrijfsleven) op video,
- producenten die voornamelijk bedrijfs-intern gerichte films en commercials maken op video.

Om verschillende redenen werden vier producenten niet bereikt. Daarnaast konden twee producenten, die in principe geïnteresseerd waren in studio-gebruik in Rotterdam, geen antwoorden geven op de vragen omtrent de eisen aan een studio wegens drukke werkzaamheden. Deze twee potentiële gebruikers heb ik wel opgenomen in het onderstaande overzicht, waarin wordt getoond in hoeverre producenten interesse hebben in studio-gebruik in Rotterdam.

In totaal werden 12 interviews afgenomen. De categorie 'voorwaardelijk' staat voor producenten die in principe niet snel in Rotterdam een studio zouden huren, tenzij er specifieke voordelen aan zijn verbonden, zoals geluidsdichtheid en een goedkoop tarief.

Regio Rotterdam	Ja	Nee	Voorwaardelijk	

Film	2			
Tv/video	2	1		
Bedr.films/commercials			1	
Buiten regio Rotterdam				

Film	3			
Tv/video	1		2	
Bedr.films/commercials		1	1	
	---	---	---	
	8	2	4	Totaal 14

Uit bovenstaand staatje kunnen we opmaken dat 8 van de 14 respondenten in principe geïnteresseerd zijn in een studio in Rotterdam (57 %), 2 niet (14 %) en 4 in mindere mate (29 %). Vooral producenten die met film werken zijn geïnteresseerd. Videoproducenten in Rotterdam zijn ook overwegend positief, terwijl die buiten Rotterdam minder belangstelling tonen. De producenten van bedrijfsfilms en commercials achten het niet waarschijnlijk van een studio in Rotterdam gebruik te maken.

1.3 Gebruik van de studio

Van de potentiële gebruikers is nagegaan hoeveel produkties per jaar worden gemaakt, hoeveel draaidagen men denkt nodig te hebben en hoeveel men daarvan in een studio in Rotterdam zou doorbrengen. De groep die werd geïnterviewd en ja antwoordde is goed voor 147 draaidagen. De groep die onder voorwaarde naar Rotterdam komt, zou 66 draaidagen vullen. Ten slotte de groep die in principe positief staat ten aanzien van een studio in Rotterdam, maar geen vragen kon beantwoorden, is op basis van beschikbare gegevens goed voor nog eens 14 dagen. In totaal is op basis van de benaderde producenten een potentiële bezetting te verwachten van 227 dagen. Als we het absolute cijfer in een percentage omzetten komen we uit op een verwachte bezettingsgraad van 62 %. Dit percentage wordt weer onderverdeeld in de drie groepen.

Groep 1. Respondenten die in principe gebruik willen maken van studio in Rotterdam : 65 %

Groep 2. Respondenten die onder voorwaarden in Rotterdam willen opnemen : 29 %

Groep 3. Respondenten die verwacht worden gebruik te maken van studio in Rotterdam op basis van beschikbare gegevens en telefonisch informatie : 6 %

In bijlage I vindt u een overzicht van de berekening van de verwachte bezettingsgraad.

De bezettingsgraad die door het bestuur van de stichting Hal 4 wordt nagestreefd, is 60 - 80 %. Dit betekent dat minimaal 220 dagen per jaar de studio in gebruik moet zijn. Het berekende percentage suggereert dat er voldoende vraag is naar een goedkope geluidsdichte studio.

1.4 Eisen aan de studio

Op basis van de interviews kunnen we de volgende eisen stellen aan een beeldstudio.

Oppervlakte:

Hier zijn geen eenduidige eisen aan te stellen. Het is afhankelijk van het soort produktie of een grote of kleine studio wenselijk is. Een oppervlakte kleiner dan 300 m² is alleen geschikt als journaalstudio. Bij een film- of tv produktie

wordt gebruikt gemaakt van een decor en eventueel meerdere camera's, waardoor een oppervlakte van minimaal 400 m² nodig is.

Licht:

Er dient een lichtgrid aanwezig te zijn, dat goed bereikbaar en adequaat bekabeld is. Het licht wordt door producenten per productie ingehuurd, afhankelijk van de eisen die aan het licht gesteld worden.

Electrisch vermogen:

Er is minimaal een krachtsstroom aansluiting nodig van 380 Volt. Deze evenementenaansluiting kan een vermogen opleveren van maximaal 240 kva. Een enkele respondent neemt zelf een generator mee als dat nodig is.

Opname-apparatuur:

De studio hoeft geen camera's aan te bieden. Deze worden per produktie ingehuurd bij facilitaire bedrijven. Slechts een respondent sprak de preferentie uit voor een volledig ingerichte studio. Dit bedrijf maakt zowel drama, tv-spelletjes als documentaires en werkt voornamelijk op video. De overige respondenten prefereren een zo leeg mogelijk studio. Er moet voldoende ruimte zijn voor een 3-4 camera-wagen. Enkele respondenten zouden graag een regie-ruimte hebben, waar geschakeld kan worden bij opnames met meerdere camera's. Geluidsapparatuur wordt ook per produktie ingehuurd.

Personeel:

Uit het onderzoek blijkt dat men bij voorkeur met de eigen, bekende technici werkt. Wel is het handig als er iemand met verstand van techniek aanwezig is, die de crew wegwijs kan maken en technische problemen snel kan oplossen.

Montage-apparatuur:

Montage is een apart bedrijf en hoort niet thuis in een opname-studio.

In Rotterdam is er wel behoefte aan een extra Super 16 mm en een 35 mm montagetafel. Op video gebied wordt gezocht naar bedrijven die een ENG opname-montageset verhuren.

Geluid:

Een filmstudio moet volgens alle respondenten goed geïsoleerd zijn. Dit betekent dat de studio volledig geluiddicht/geluidstil is. Voor sommige producenten is een geluidarme studio niet goed genoeg en een reden om geen gebruik van zo'n studio te maken. Belangrijk is dat ook de vloer en de aangrenzende ruimtes zoals kleedkamers, produktieruimte, decorruimte etc. goed geïsoleerd zijn en geen geluidoverlast veroorzaken voor de opnameset. Overigens wordt niet in alle gevallen het geluid synchroon opgenomen, wat geluiddichtheid minder noodzakelijk maakt.

Catering:

Suggesties voor de catering lopen uiteen van eenvoudig tot uitgebreid. Er is minimaal een keuken nodig en een kantine voor

ongeveer 30 - 40 personen. Er moet minstens de hele dag koffie, thee en fris voor handen zijn. In een interview werd voorgesteld contacten te leggen met een restaurateur die de catering verzorgt en die ook kan inspelen op de specifieke vraag van elke gebruiker.

Bereikbaarheid:

De helft van de producenten vindt de bereikbaarheid belangrijk. Dit betekent dat er voldoende parkeerplaats aanwezig moet zijn en dat er een goede openbaar vervoer-verbinding is. Ook is het voor een producent buiten Rotterdam van belang dat er een goede route-beschrijving wordt verstrekt voor zowel openbaar als eigen vervoer. Een andere suggestie van dezelfde respondent was het aanbieden van een pendelbusje tussen de studio en het dichtsbijgelegen busstation.

De andere helft van de respondenten acht de bereikbaarheid van ondergeschikt belang.

Kleedkamers:

Het aantal kleedkamers is afhankelijk van het aantal acteurs dat wordt ingezet. In het algemeen moeten er minimaal 3-4 kleedkamers aanwezig zijn. Niet alleen om te verkleden etc. maar ook om te verblijven wanneer men niet nodig is op de set en toch maar in de weg loopt. De kleedkamers moeten voorzien zijn van douches en spiegels.

Decor/rekwisieten-ruimte

Driekwart van de respondenten zegt een ruimte nodig te hebben waar het decor in elkaar kan worden gezet. Deze ruimte moet even hoog zijn als de studio. De rest bouwt het liefst het decor in de studio zelf. Wel is er algemeen behoefte aan een opslagruimte voor spullen en extra apparatuur. De studio hoeft niet over een decorbouwer te beschikken. Deze wordt meestal ingehuurd door de producent. Enkele respondenten suggereren dat het handig is als de studio wel een decorbouwer kan aanbieden indien dat noodzakelijk is.

Produktieruimte:

Er moet in ieder geval een kamertje zijn waarin 2 tafels, stoelen en 2 telefoons aanwezig zijn. Een minderheid van de respondenten zou graag een fax, copieerapparaat en eventueel een p.c. tot hun beschikking hebben. Ook wordt de suggestie gedaan van een geldkluisje.

Extra voorzieningen:

Geen van de respondenten heeft behoefte aan extra voorzieningen als een theaterbureau, fotostudio of geluidsstudio.

Publieksvoorzieningen:

Van de twaalf ondervraagde respondenten werken er twee zelden en één regelmatig met publiek. De laatste prefereert een volledig geoutilleerde studio. Van de eerste twee gaat de producent indien met publiek wordt gewerkt naar een theater.

Preferenties en Prijzen:

Van de 9 potentiële gebruikers willen 8 een zo leeg mogelijke

studio zonder apparatuur en bediening. De meeste produktiebureaus huren per produktie licht, camera's en technici in. Een volledig ingerichte studio is vaak te duur en men gebruikt niet alles van de aanwezige licht- en opname-faciliteiten. Prijzen die men bereid is te betalen voor een kale studio lopen sterk uiteen: 1500-2000, 1000-1500, 700 (2x), 2000 (2x) per dag, 400 per opbouwdag/ 3000-4000 per week voor opname. Niet alle respondenten konden een bedrag noemen. Vooral de producenten die voor een langere periode (meer dan 2 weken) gebruik denken te maken van een studio opteren voor een lagere prijs. De gemiddelde prijs die men per dag wil betalen is afgerond FL 1160,-. Een goedkoop tarief zal op basis van deze gegevens op of iets boven de FL 1000,- moeten liggen.

1.5 Samenvatting

We kunnen uit het FAKTOR rapport opmaken, dat de AV-sector in de komende jaren fors zal groeien met zo'n 10-20 %. De vraag naar studio's zal evenredig toenemen. De meeste groei wordt verwacht in het segment van bedrijfs-communicatie. De producenten van deze AV-produkten staan echter niet te juichen om naar Rotterdam te komen. Enerzijds omdat de meeste faciliteiten voor deze produkties al in Amsterdam aanwezig zijn, anderzijds omdat de afstand Amsterdam-Rotterdam een extra kostenpost inhoudt voor een relatief korte opname-periode. Bij het laatste speelt een belangrijke rol dat de Amsterdamse producenten voornamelijk mensen aannemen, die bekend zijn in het AV-wereldje. De meeste daarvan wonen in Amsterdam e.o.

In de omroepmarkt wordt voorlopig geen groei verwacht. Toch is er een kans dat omroepen zich tot Rotterdam wenden om programma's hier op te nemen. Dit heeft voornamelijk te maken met de afnameverplichting ten aanzien van het NOB, die in de toekomst mogelijk wordt afgeschaft. Gemiddeld wordt in de omroepsector voor 60% van de faciliteiten van het NOB gebruik gemaakt.⁸ Het nadeel van de afnameverplichting is, dat de studio's duur zijn en niet alle apparatuur nodig is, en dat de studio's vaak bezet zijn. Vooral wanneer het laatste het geval is, kan Rotterdam op deze vraag inspelen en een deel van de grotere omroepprodukties naar zich toe halen.

We zagen dat Rotterdam geen bijzondere aantrekkingskracht op de AV-markt uitoefent en dat de meeste AV-bedrijven in Amsterdam, Hilversum en Utrecht zijn gevestigd. Indien Rotterdam een deel van de verwachte groei naar zich toe wil trekken, is een infrastructuur noodzakelijk om de achterstand in te halen. Daarbij zal Rotterdam specifieke voordelen moeten bieden om de traditie te doorbreken dat de meeste producenten in Amsterdam en Utrecht hun werk uitoefenen. Hiervoor zal niet alleen een psychologische barrière moeten worden overwonnen, maar Rotterdam zal tevens concrete voorzieningen moeten bieden om een aantrekkelijke stad te zijn om te filmen.

Voorts kan worden geconcludeerd dat vooral filmproducenten en in mindere mate videoproducenten geïnteresseerd zijn in studio-gebruik in Rotterdam. Op deze groep zal Hal 4 zich in eerste instantie moeten richten.

De meeste potentiële gebruikers hebben de voorkeur voor een kale studio. Dit heeft het voordeel voor de producent dat hij/zij niet verplicht is apparatuur en bediening van de studio in te huren, en daardoor kosten kan besparen. Anderzijds bespaart dat Hal 4 grote investeringen.

De eisen waaraan een studio in Rotterdam moet voldoen zijn:

- geluidsdichtheid
- kale studio
- goedkope tarieven
- goede catering

Ten slotte kan op basis van de gehouden interviews een bezettingsgraad worden verwacht van 62 % indien aan bovenstaande eisen wordt voldaan. Als we in aanmerking nemen dat een kleine steekproef werd gehouden, kunnen we er van uitgaan dat de latente vraag aanmerkelijk groter zal zijn. Nemen we daarbij nog de verwachte groei in de toekomst, dan kunnen we de kans van slagen van een AV-studio in Rotterdam positief inschatten en een hogere bezettingsgraad van 80 % verwachten.

2. Verbetering van de infrastructuur van het pand.

Om van Hal 4 een filmstudio te maken zal in de eerste plaats iets aan de huidige geluidsoverlast moeten worden gedaan. Deze overlast geldt zowel van buiten naar binnen (dreun van motorschepen die voorbij varen) als van binnen naar buiten (in het kader van de hinderwet is door Centraal Milieubeheer Rijnmond een verbod op levende muziek ingesteld in verband met de geluidsoverlast voor omwonenden). Het geluid komt voornamelijk door de ventilatiekappen, het dak en de hal-deur naar binnen. Voor de oplossing van het geluidsprobleem wordt gedacht aan een ombouw om de hele hal. Dit zou beide problemen in één keer oplossen. Bovendien zou de ombouw plaats kunnen bieden aan de extra benodigde ruimtes, zoals de keuken/kantine, een produktieruimte, een extra kleedkamer en een decor/rekwisietenruimte.

Voor de meting van het toegestane geluidsniveau en de aanpassingen die noodzakelijk zijn, kan een geluids-akoestisch bureau worden ingeschakeld. De prijzen voor zo'n advies lopen uiteen van FL 2.000 tot FL 7.000.

In de procedure over een hinderwetvergunning zijn momenteel besprekingen gaande met de deelgemeente Kralingen. De deelgemeente staat in principe positief tegenover zo'n vergunning, als er maar iets aan de geluidisolatie wordt gedaan.

Een goede catering is belangrijk voor een beeldstudio. Indien contacten worden gelegd met een cateringbedrijf, heeft dit tegelijkertijd effect op de werkgelegenheid in die branche. Er valt dan te denken aan het verpachten van de catering, de bouw van een kleine keuken, en het inrichten van een kantine voor de filmcrew (30-40 personen). Deze ruimte met een oppervlakte van ca. 70 m² kan worden gecreëerd in de ombouw van de hal boven op de zijbeuk of aan de uitbreiding van de hal aan de voorkant.

Voor de bouw van een produktieruimte, een extra kleedkamer en een eventuele decorruimte geldt hetzelfde als voor de te bouwen kantine, met dien verstande dat de decorruimte op dezelfde verdieping als de studio moet zijn en niet op de zijbeuk kan worden gebouwd. Bovendien moet een decorruimte voldoende hoogte hebben. Er is in het verleden overwogen om Hal 3 voor decor/rekwisieten opslag te gebruiken. Na overleg is komen vast te staan dat dit in de praktijk moeilijk te combineren is.

De produktieruimte en de kleedkamer(s) hoeven in totaal niet groter te zijn dan 100 m².

Wellicht verdient het aandacht een kleine ruimte in te bouwen, waar in de toekomst een film-montagetafel kan worden geplaatst.

Op het gebied van de lichtinstallatie hoeft er weinig te veranderen. De bereikbaarheid van het grid kan worden verbeterd door het aanleggen van loopplankiers op het grid. Het theaterlicht dat nu in de hal hangt is niet voldoende voor filmopnames, maar zoals gezegd wordt het licht per productie ingehuurd.

De thans bestaande evenementen aansluiting van de elektrische voorziening moet aangepast worden. Een permanente krachts- stroom- aansluiting is duurder, maar bij een hoge bezettings-

graad kan het rendabel zijn deze voorziening permanent aan te bieden.

Omdat uit de interviews bleek dat er nauwelijks met publiek wordt gewerkt, zijn aanpassingen op dit gebied niet noodzakelijk. De kosten die dit met zich mee zou brengen, zou de concurrentie-positie ten opzichte van andere studio's verzwakken.

3. Organisatiestructuur en exploitatie-overzicht

In dit hoofdstuk zal in het kort worden besproken hoe de organisatiestructuur van bestuur en personeel van Hal 4 er tot voor kort uitzag en hoe enkele ontwikkelingen deze veranderd heeft. Daarna zullen twee scenario's worden gepresenteerd op basis waarvan een exploitatie-overzicht kan worden opgesteld voor een filmstudio in Hal 4.

3.1 De organisatiestructuur

Uit de jaarrekeningen van Hal 4 kunnen we de volgende beknopte omschrijving van de organisatiestructuur opstellen.⁹ De stichting Hal 4 maakt deel uit van de coöperatieve werkgemeenschap Utopia u.a., die vanaf 1979 het beheer van het DWL-terrein van de gemeente heeft gekregen. De voorzitter van het bestuur van de stichting Hal 4 is als natuurlijk persoon lid van deze vereniging en aangewezen als beheerder van Hal 4. Hal 4 heeft geen vaste krachten in dienst en maakt gebruik van de diensten van free-lancers en vrijwilligers.

Op organisatorisch gebied zijn er in 1989 een aantal veranderingen doorgevoerd, die consequenties hadden voor bestuur en personeel.

Ten eerste was er het vertrek van een aantal medewerkers die wegens bezuinigingen niet meer betaald konden worden.

Ten tweede werd er een aanzet gegeven tot het beëindigen van de oneigenlijke taakvermenging van bestuurlijke en uitvoerende verantwoordelijkheden van de voorzitter van Hal 4. Hiertoe zegde de voorzitter zijn lidmaatschap van Utopia op om deze in een rechtspersoonlijk lidmaatschap van de stichting Hal 4 om te zetten. Wel bleef hij beheerder, maar niet meer uit hoofde van zijn functie als voorzitter van het bestuur van stichting Hal 4.

Ten derde werd een nieuw bestuur gezocht, dat inmiddels is aangesteld. Binnen afzienbare tijd zal een nieuwe voorzitter worden gekozen, waarna de scheiding tussen bestuurlijke en uitvoerende verantwoordelijkheden voltooid zal zijn.

In dit nieuwe organisatie-model zal uitvoering gegeven worden aan de plannen een beeldstudio te vestigen.

3.2 Exploitatie-overzicht

In verband met de onzekerheid omtrent de precieze hoogte van de investeringen, is het exploitatie-overzicht dat hieronder wordt gepresenteerd bedoeld als rekenmodel. Op basis van gegevens van de aannemer, kan verwacht worden dat de investeringen de limiet van 2 miljoen niet zullen overschrijden. We gaan ervan uit dat 1 miljoen werkgelegenheids subsidie kan worden verkregen indien bij de verbouwing van het pand wordt gewerkt met krachten uit de arbeidspool van de gemeente.

Uit de interviews bleek dat er minimaal één iemand aan Hal 4 verbonden moet zijn, die verstand heeft van techniek en de filmcrew kan bijstaan. Ons inziens kan daarvoor een full-time technisch conciërge worden aangesteld, of twee part-timers die elkaar kunnen aanvullen in periodes van ziekte, vakantie of piekdrukke. Daarnaast moet er een goede catering aanwezig zijn. We stellen voor de catering service te verpachten voor een vast bedrag per jaar op basis van de verwachte bezettingsgraad en omzet.

Op basis van de intentieverklaringen van de benaderde producenten en de groeitrend in de AV-markt, is het niet onrealistisch een bezettingsgraad van 80% na te streven, mits de boekingen goed op elkaar worden afgestemd. Het is daarom aan te bevelen met enkele producenten lange termijn afspraken te maken over gebruik van de studio.

Exploitatie-overzicht Hal 4

BATEN

Opbrengsten uit verhuur	328.500	1)
Opbrengsten uit pacht	15.000	2)
Vergoeding energie	20.625	3)
	<hr/>	
	364.125	

LASTEN

Aflossing lening	100.000	4)
Intrest (8,5% van 1.000.000)	85.000	
Onderhoudskosten	30.000	
Energiekosten	27.500	
Kantoorkosten	20.000	
Contributie Utopia	5.000	
Verzekeringen	3.000	
Publiciteitskosten	2.200	5)
	<hr/>	
	272.700	
	<hr/>	

Saldo 91.425

Salarissen

technisch conciërge	50.000
overige salarissen	41.425

1) Er worden drie tarieven gehanteerd:

25 % vol tarief 1 dag	1.250
50 % gereduceerd tarief A (-10%)	1.125
25 % gereduceerd tarief B (-20%)	1.000

2) Bij een bezettingsgraad van 80% (292 dagen), een gemiddelde crew van 15 personen, en een gemiddeld bedrag per dag van 25,- per persoon kan een omzet worden berekend van 93.000. De pacht is iets meer dan 15% = 15.000

3) Op basis van jaarverslag 1988 (energiekosten 10.981) bij een bezettingsgraad van 32 % worden de energiekosten als volgt vast-gesteld: $80/32 \times 10.981 = 27.500$. Driekwart voor rekening van de gebruiker: $3/4 \times 27.500 = 20.625$

4) Aflossing in 10 jaar van 1 miljoen lening: 100.000 per jaar

5) Mailing : folder en porto kosten

Bestuur

Over het bestuur kan op dit moment volstaan worden met de constatering dat zo snel mogelijk een nieuwe voorzitter wordt aangesteld, die met het bestuur de leiding gaat geven aan Hal4. Daarnaast kan het bestuur zich buigen over de vraag welke rechtsvorm gevoerd moet worden. De meest gangbare bedrijfsvorm in de AV-branche is de BV.

Personeel

Het gepresenteerde scenario biedt perspectieven voor zowel exploitatie als werkgelegenheid. Als we uitgaan van een subsidie van 1 miljoen gulden, wordt een financiële ruimte gecreëerd, die kan worden aangewend voor het aanstellen van meerdere medewerkers. Behalve de technische beheerder, valt dan te denken aan een boekhouder/planner en een persoon die gericht relaties aanknoopt met gebruikers. De laatste hoeft niet voltijds te worden aangesteld.

4. De werkgelegenheidsaspecten

Het aantrekken van filmproductie naar Rotterdam vergroot de werkgelegenheid in Rotterdam. Film- en videoproducenten bieden werk aan regisseurs, producenten, technici, crew, personeel van facilitaire bedrijven en filmstudio. FAKTOR heeft de werkgelegenheidsaspecten van de ontwikkelingen in de AV-sector op een rijtje gezet.

ontwikkelingen 1989-1995;						
	groei- perc.	omzet	werk- geleg.	free-lance contr.	mensjr.	R'dam werkjg.
1989	15.0 %	1185	8061	40306	1612	680
1990	10.0 %	1304	8867	44337	1773	748
1995	5.0 %	1664	11317	56586	2263	955

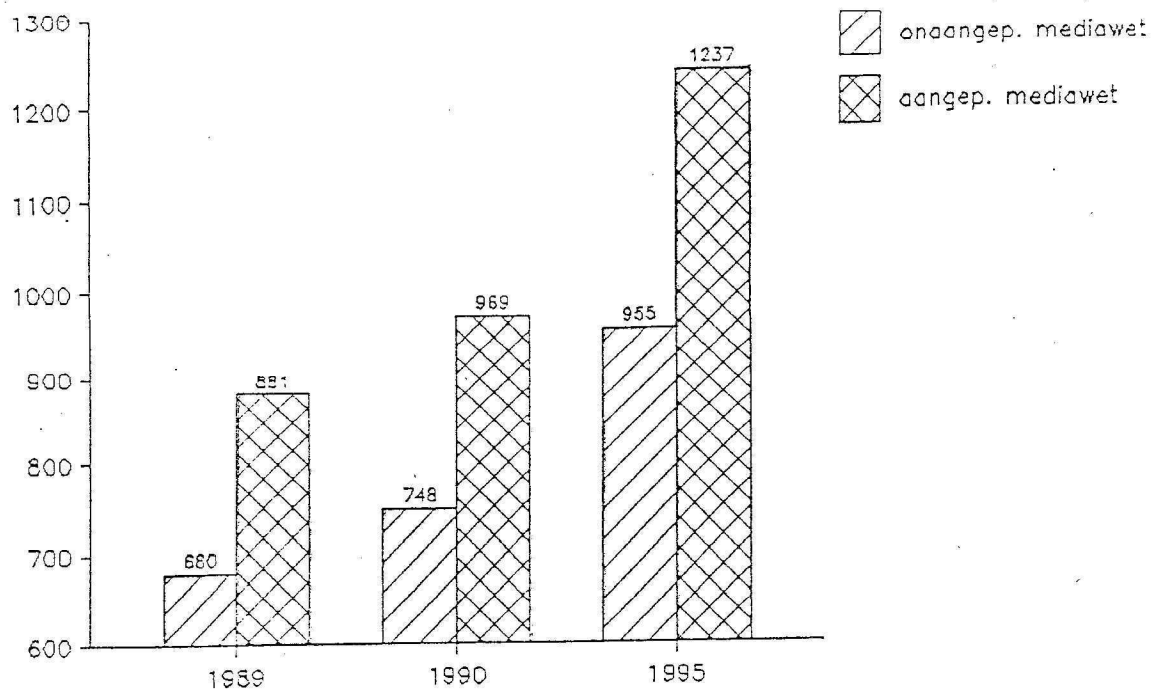
Bron: De AV-branche in Perspectief, FAKTOR, oktober 1989, p.35

De omzet in Rotterdam door AV-bedrijven wordt geschat op Fl 100-150 mln. De sector biedt werkgelegenheid aan ca. 700 mensen in vast verband en nog eens 3400 free-lancers. Op basis van de autonome groei stijgt de werkgelegenheid tot ca. 1000 mensen in 1995. Het indirecte werkgelegenheidseffect betekent dat er nog 1400 free-lancers kunnen toetreden. Het totaal aantal werkzame free-lancers in de regio Rotterdam komt daarmee op 4800 in 1995.

De omzetontwikkeling in de AV-branche heeft een multiplier-effect op aanverwante sectoren. Onder andere catering, decorbouw, (grafische) vormgeving, grimeurs, evenementenburo's, artiestenboekingsburo's en kleding- en ontwerpproducties.¹⁰

Rekening houdend met aangepaste mediawetgeving en de effecten voor Rotterdam wordt het additionele effect geschat op ca. FL 30 mln. Dit betekent een extra werkgelegenheid van ca. 200 vaste banen en ca. 1000 free lancers.¹¹ Daarmee komt de totale werkgelegenheid in Rotterdam op 1200 vaste banen en 4800 free-lance banen.

Op de volgende pagina wordt een grafiek gepresenteerd over de werkgelegenheidsontwikkeling in de AV-sector in Rotterdam zoals FAKTOR die inschat bij gewijzigde en ongewijzigde mediawetgeving.

grafiek: werkgelegenheidsontwikkeling Rotterdam bij gewijzigde en ongewijzigde mediawetgeving

Bron: De AV-branche in perspectief, FAKTOR, oktober 1989, p.36

Over de werkgelegenheids effecten voor Hal 4 kunnen we zeggen dat het afhangt van de investeringssubsidie hoeveel extra arbeidsplaatsen kunnen worden gecreëerd. We kunnen in ieder geval uitgaan van de incidentele arbeidsplaatsen die worden gecreëerd door de verbouwing van het pand. Een investering van 2 miljoen levert 10 mensjaren werk op. Daarnaast wordt een arbeidsplaats gecreëerd voor de catering-service en een dubbele arbeidsplaats voor het beheer: naast de technisch concierge, is er geld om een tweede technicus, dan wel boekhouder/planner aan te stellen en iemand die gericht relaties aanknoopt met producenten/gebruikers.

De indirecte werkgelegenheid voor free-lancers is te berekenen aan de hand van de verhoudingsgetallen in de eerste tabel. Tegen elke vaste arbeidsplaats staan vijf free-lance banen. In het scenario worden twee volledige arbeidsplaatsen gecreëerd. Indirect levert dit 10 free-lance banen op.

5. De houding van de Rotterdamse kunstsector

In de afgelopen jaren is er veel aandacht geweest voor het verbeteren van de situatie van de filmsector in Rotterdam. In mei 1988 verscheen een notitie van de RKS waarin ideeën naar voren werden gebracht, die gericht waren op doorbreking van de impasses in het Rotterdamse filmklimaat op het gebied van vertoning en produktie. De notitie bepleitte onder andere een verhoging van de produktie budgetten voor aankomende filmers, de instelling van een filmbureau voor de produktie van film en video en de instelling van een vertonings- en stimuleringsfonds.

Als vervolg op het plan voor een filmbureau werd aan het eind van vorig jaar gedacht aan het instellen van een Rotterdams Filmfonds welke een stimuleringsstaak zou hebben ten aanzien van de produktie van films in Rotterdam. Hierin worden de initiatieven van Filmfestival, City Life en de Rotterdamse Kunststichting gebundeld en tot uiting gebracht. De taken van dit Filmfonds zouden behalve financiële ondersteuning en begeleiding van producenten en filmmakers, het financieren van Hal 4 als permanente filmstudio omvatten.

Als belangrijkste beleidsadviseur van de gemeente op kunstgebied spreekt de RKS zich uit voor vestiging van een permanente filmstudio in Rotterdam en worden de ambities van Hal 4 onderschreven. Binnen de kunstsector is men het erover eens, dat het filmproduktieklimaat in Rotterdam moet worden verbeterd. Concluderend kunnen we zeggen dat de kunstsector positief staat tegenover de vestiging van een filmstudio in Rotterdam.

6. Marketing beleid

In het te voeren marketingbeleid zullen de volgende punten naar voren moeten komen. Bij elk punt wordt beknopt aangegeven waar het om gaat.

6.1 De Marketing Mix

Doelgroepen

De groepen waar de studio zich in eerste instantie op zal moeten richten zijn de film- en videoproducenten in en buiten Rotterdam. Ook uit de intenties van Hal 4 blijkt dat dit de hoofddoelgroep is. Dit houdt in dat Hal 4 geen investeringen hoeft te doen op gebied van camera's en montage-faciliteiten. De studio zal de gebruikers een kale hal aanbieden met voldoende mogelijkheden om aantrekkelijk te zijn om te filmen, zonder de verplichting gebruik te maken van de aanwezige faciliteiten.

Unique Selling Points -U.S.P.-

De sterke punten die de studio zal moeten benadrukken in haar acquisitie zijn:

- geluiddichtheid
- goedkoop
- kale hal zonder verplichtingen
- ligging: inspirerende omgeving bij de Watertoren en de Maas
- goede bereikbaarheid (nabij A-16 en metrostation)
- heldere deal, geen verplichtingen t.a.v. apparatuur en personeel.

Diensten:

- een goede catering
- relatie met facilitair bedrijf aanknopen, dat snel kan inspelen op de vraag van gebruikers. Zowel apparatuur als montage-faciliteiten. Geen verplichtingen voor de gebruiker.
- goede organisatie/planning

De eerste U.S.P. zijn wel of niet aanwezig. Bij diensten moet echter voortdurend op de kwaliteit worden gelet. Als de eerste U.S.P. eenmaal bekend zijn zal vooral aan de diensten aandacht gegeven moeten worden.

Produkt

Ook hier komen de sterke punten van de studio naar voren. Het is een geluiddichte, goedkope, kale studio.

In de toekomst kan worden gedacht aan uitbreiding met een filmmontage-tafel. Deze dienst zou apart van studio Hal 4 kunnen staan. De middelen die nodig zijn om deze investering te bekostigen kunnen vooral in het tweede scenario deels uit afnemende intrestlasten en deels via subsidies worden verkregen.

Prijs

Een overtuigende reden om in Rotterdam een studio te huren is een laag tarief, dat concurrerend is met vergelijkbare studio's als Studio Amsterdam, Holland Equipment en Sterrenbos Studio's.

De prijs inclusief personeel, exclusief catering en energiekosten bedraagt voor:

incidenteel gebruik	1250,-	per dag
1-2 weken	1125,-	per dag
langer dan 2 weken	1000,-	per dag
Op- en afbouwdagen	300,-	per dag

Plaats

De geografische ligging van Hal 4 kan worden uitgebuit. Rotterdam wordt steeds meer een filmstad : er zijn aanzetten om het produktieklimaat te verbeteren. Omdat het in een vroeg stadium is, kan men voorsprong krijgen op latere toetreders van de produktiemarkt.

Ook de plaats in de markt kan worden uitgebuit: er zijn geen afname verplichtingen, maar wel voldoende service, bijvoorbeeld het contact met facilitair bedrijf.

Promotie

Het belangrijkste promotiemiddel is personal selling en daarop volgend mond-tot-mond reclame. Het is voor de continuïteit van het bedrijf van belang dat met een bepaald aantal producenten (bijvoorbeeld 10), lange termijn afspraken worden gemaakt over meerjarige contracten. Daarnaast kunnen de volgende instrumenten worden gehanteerd.

Vormgeving

1. Direct mailing
2. Telefonisch contacten onderhouden
3. Folder
4. Info-floppy
5. Promotie-video

Inhoudelijk

1. Het imago van goedkoop low-image moet worden benadrukt. Er wordt kwaliteit geleverd zonder opsmuk.
2. In de promotie zullen de U.S.P. moeten worden uitgedragen.

Politiek

Het is van belang dat men goede contacten opbouwt binnen de kunstsector. Informele contacten bepalen grotendeels het beleid. Door een positieve houding van de kunstsector kan goodwill men kweken en eventueel steun krijgen bij aanvragen voor subsidies. Men moet op de hoogte te zijn van de actuele situatie en daarop inspelen.

Personeel

Het beleid ten aanzien van personeel moet zo worden gevoerd dat er altijd iemand aanwezig is als aanspreekpunt voor gebruikers.

Kenmerken van in de AV-branche werkzame personen zijn het beschikken over goede contactuele eigenschappen, een professionele aanpak en een flexibele instelling. In het algemeen gaan creativiteit en technische kennis samen.¹² Deze algemene kenmerken moeten ook opgaan voor het aan te stellen personeel. Bovendien is het handig als de toekomstige medewerkers al bekend zijn in de AV-wereld.

7. Interim-maatregelen en stappenplan

1. Ontwerpschets voor aanpassingen aan het gebouw door de architect laten ontwikkelen. Hier wordt reeds aan gewerkt.
2. Verifiëren of de beoogde verbouwingen toestemming krijgen.
3. - Definitief plan door de architect laten maken
- bouwvergunningen aanvragen
- aannemer zoeken die bereid is het project te realiseren met krachten uit de arbeidspool (werkgelegenheids subsidie)
4. Met de uitgewerkte bouwplannen meerjaren afspraken afsluiten met minimaal 5 producenten.
5. Met de uitgewerkte bouwplannen en contracten van meerjaren afspraken bij de gemeente bespreken wat zij aanvullend van de investeringen bereid zijn te subsidiëren. Bij een aanvullende subsidie van 1 miljoen ontstaat er een structurele ruimte van 185.000 ten behoeve van meer arbeidsplaatsen.
6. Op grond van de contracten de financiering realiseren bij een bank of een ondershandse lening voor het restant van de investeringen.
7. Opdracht geven aan de aannemer om te gaan bouwen. Tijdens de bouw publiciteit voeren.

1. FAKTOR, De Audiovisuele Branche in Perspektief, oktober 1989, p.4
2. idem, p.8 en 48
3. idem, p.26
4. idem, p.28
5. idem, p.28
6. idem, p.48-49
7. idem, p.35-36
8. idem, p.17
9. Jaarrekeningen 1986-1988, uitgevoerd door ACMA, Accountants en Belastingconsulenten.
10. FAKTOR, 1989, p.27
11. idem, p.35-36
12. idem, p.30

Bijlage I. Berekening potentiële bezettingsgraad

Verwachte vraag naar beeldstudiogebruik in Rotterdam.
Nagegaan is hoeveel produkties per jaar worden gemaakt, hoeveel draaidagen gemiddeld worden gebruikt en hoeveel daarvan in Rotterdam zouden worden gedraaid.

De groepen zijn als volgt ingedeeld.

Groep 1. wil in principe gebruik maken van studio

Groep 2. wil in principe geen gebruik maken van studio, tenzij specifieke voordelen

Groep 3. wil in principe gebruik maken van studio, geen interview.

De nummers verwijzen naar de verschillende respondenten.

Groep 1 : totaal 147 dagen.

1. : 1 Speelfilm in de 2 jaar. Studiogebruik dit jaar zeer waarschijnlijk. Draaitijd: 30 dagen.

2. : 1 produktie= 2 weken opnemen, 1 week opbouwen en afbreken: 21 dagen

3. : 1e jaar incidenteel gebruik (stel:5 dagen), tweede jaar regelmatig gebruik (14 dagen). We nemen een conservatieve schatting: 5 dagen

9. : 5 produkties per jaar. Drama: 1,5 tot 2 maanden. Films 2-3 maanden. We nemen 1 produktie: 2 maanden = 61 dagen

10. : 4 a 5 theateradaptaties en 3 eigen produkties. 10 - 12 draaidagen per produktie. Afnameverplichting NOB 1990: 75% , 1991: 50%. We nemen 1 produktie : 12 draaidagen

12. : 4 - 6 grote produkties per jaar: 20 draaidagen voor 55 min. Speelfilm 1 in de 2 jaar : 3 maanden draaien. Denken Studio in R'dam zo'n 2 tot 3 weken per jaar te gebruiken = 18 dagen

Groep 2 : totaal 66 dagen

5. Kon geen gegevens verschaffen over mogelijk studiogebruik. Pas opgericht produktiebedrijf, dat nog verplichtingen heeft ten aanzien van de holding maatschappij.

6. : 3-4 prod.per jaar. 5 afleveringen per draaiperiode, 2 maanden draaien voor 125 minuten tv. (Niet snel uit A'dam. Indien in Rotterdam, moet het goedkoop zijn : fl 700). we nemen 1 produktie per jaar : = 2 maanden : 61 dagen

7. : 25 produkties per jaar. 10 daarvan in een studio. 1 tot 4 draaidagen per studioproduktie. (Niet snel uit A'dam) We nemen 2 produkties : = 5 dagen

Groep 3 : totaal 14 dagen

Op basis van beschikbare gegevens en telefonische reactie van de respondenten, kunnen we voor de twee overige potentiële gebruikers uitgaan van elk een draaiperiode van 1 week. Dit komt neer op 14 dagen.

Totaal aantal verwachte dagen dat studio in gebruik is: 227
In procenten : 62 %

Bijlage 2 Vergelijking van studio's

Sterrenbos : tv-studio's 2 en 3 : 1250,- per dag, exclusief
apparatuur (licht, geluid etc.) excl. 1 licht technicus (45
p/u). Minimaal : 1610,-

AVC-EUR : videostudio 70 m² plus montage 115,- per uur, excl.
1 technicus (60 /u). Per dag 1050,-.

Hal 4 : beeldstudio/theaterzaal 400 m², 375/500,- per dag

RBS : videostudio 150 m², inclusief bediening 400,- per
uur, inclusief apparatuur 500,- per uur. Per dag 3200-4000

AV Centre : Video studio 70 m², kled en schmink-ruimte,
douche en toilet. Exclusief opname-apparatuur en bediening
1 uur 125,- incl. licht en electriciteit
4 uur 400,- incl. licht en electriciteit
8 uur 700,- incl. licht en electriciteit
Per dag minimaal : 700,-

SKVR : Videostudio, 75,- per dagdeel. Eventueel kunnen technici
ingehuurd worden. Gesubsidieerde instelling. Alleen niet-
commerciele instellingen kunnen gebruik maken van deze studio
van de Foto- en Videoschool.

Een vergelijking van de prijzen van geluidsdichte studio's in
Nederland:

Holland Equipment (A'dam) : kleine studio 950 per dag
Amsterdam Studio's : grote studio 2000 per dag.
Sterrenbos Studio 1 : grote studio 1250 per dag bij
draaidagen verplicht 1 licht technicus (a 45,- per uur) afne-
men. Exclusief camera's etc. Kosten dus afhankelijk van aantal
faciliteiten.
NOB : 30.000 p.dag all-in (incl. apparatuur)

Geluidsinstallatie

Sterrenbos : 16 kanaals P.A. 250,- per dag
koppeling met 16- of 24 sporen opname studio 150,- p.d.
Hal 4 : niet aanwezig
AVC - EUR : professionele geluidsoptname- en montagefacil.
spreekcel 8-sporen recorder 50,- per uur
RBS : audiostudio II/III en VII 100,- per uur
audiostudio I 200,- per uur,
alle randapparatuur aanwezig
AV-Centre : P.A. Installatie 200,- per dag
alle randapparatuur aanwezig/te huur

Electrische installatie / bekabeling

Sterrenbos : 4 vloeraansluitingen, elk 8 x 2 kw

6 aansluitpunten lichtgrid, elk 8 x 2 kw
6 aansluitpunten lichtgrid, elk 3 x 5 kw maximaal vermogen :
9 x 125 amp. en 9 x 63 amp. (CEEform)

Hal 4 : standaard maxim. vermogen : 65 KVA
open einde/evenem.aansluiting : 240 KVA ceeform 32A
380V 5-polige wandcontactdozen 2 " 63A " "
" 18 sucko 220V wandcontactdozen
Totaal: 80 sucko 220V wandcontactdozen

AV Centre: Verhuur 220V kabel / haspel
10 mtr met 4 blok 1,50
10/20 mtr haspel 1,50
30/50 mtr haspel 2,50
verdeelblok met schakelaar 1,-

Lichtinstallatie

Sterrenbos :
fresnel schijnwerpers 1, 2 en 5 KW : 15, 25 en 35,- per dag
floodlight units 3 x 1KW + 4 x 1KW : 25 + 35,- per dag
seald-beam schijnwerpers par-64 spot 5,- per dag
volgspot 2 KW volgspot solo 55,- per dag
dimmers 30 x 5 KW dimmerrek celco 450,- per dag
60 x 2 KW dimmerrek celco 450,- per dag
dag regeltafel 48 ch MA-48 + 60 ch celco 80+ : 100 + 300,- per dag

Hal 4 : 14 parblazers 1 KW, 220 V
16 T-spots, 1 KW
3 dimmerkasten met ieder 6 kringen van 2 KW
handlichtregeltafel

AVC - EUR : niet gespecificeerd, 20,- per uur
RBS : rondwand, lichtplafond, chromakey, inclusief
AV Centre : verhuur licht:
Lowel set 3 x tota, 1 x omni
Set 3 x Red heads
lowel softlight men
portable licht 100 watt halogeen incl. accu

Publieksvoorzieningen

Sterrenbos : ontvangsthall en foyer-rastaurant t.b.v. publiek,
kassa, tribune tot 600 personen

Hal 4 : kassa, garderobe, mobiel buffet, tribune tot 550

Montage-faciliteiten

Sterrenbos : niet aanwezig
Hal 4 : niet aanwezig
AVC - EUR : Eenvoudige montagefaciliteit bij opnamestudio
115,- per uur. BVU-montage 160,- Caption camera 75,- per uur.

VHS-montage (2-machine) 20,- per uur. Filmmontage resp. 20,- en 30,- per uur. Apparatuur wordt in principe alleen met bediening verhuurd, 60,- per uur.

RBS : off-line (U-Matic) 100,- per uur
on-line (3x1"C) 500,- per uur
on-line (BVU?Betacam) 400,- per uur

AV Centre : 3 machine U-matic, incl. alle effect en randapp.

	<u>incl.bediening</u>	<u>excl.bediening</u>
1 uur	210,-	150,-
4 uur	790,-	550,-
8 uur	1.480,-	1.000,-

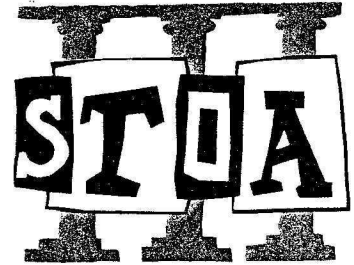
AV Centre : verhuur/verkoop zo'n beetje alles. Kopieren, overzetten, montage, bezorgen etc. Technici aanwezig.

SKVR : montage-faciliteiten te huur, 75,- per dagdeel

Extra-voorzieningen

Sterrenbos : artiestenfoyer, verschillende productiebedrijven, produktie en regie-ruimtes, decor-opslag, repetitieruimtes, theaterburo, muziekstudio, kantine, ateliers. Technici aanwezig.

RBS : eigen kantoorfaciliteiten en parkeerplaats, hotelkamer, The Voice Shop, opname/mixage geluidsstudio, muziek etc. Dupliceren cassette banden, overzetten andere systemen. Technici aanwezig.

RAADGEVEND BUREAU VOOR DE KUNSTEN

Plantage Muidergracht 155
Postbus 43044 - Amsterdam 1009 ZA
telefoon: 020-255572

START WERKOPNAME

Plan van aanpak om te komen tot
een beeldstudio in Hal 4

Marga Stegeman
Chris de Jong

Maart 1990